ANTONII STÖRCK,

MEDICI VIENNENSIS ET IN NOSOCOMIO CIVICO
PAZMARIANO PHYSICI ORDINARII,

LIBELLUS,

QUO DEMONSTRATUR:

CICUTAM

NON SOLUM USU INTERNO TUTISSIME EXHIBERI, SED ET ESSE SIMUL REMEDIUM VALDE UTILE IN MULTIS MORBIS, QUI HUCUSQUE CURATU IMPOSSIBILES DICEBANTUR.

Ex Libris [illegible] Med. Pract. Vratisl.

VINDOBONÆ,
TYPIS, JOANNIS THOMÆ TRATTNER, CÆS. REG. MAJEST. AULÆ TYPOGR. ET BIBLIOPOLÆ.
MDCCLX.

77191

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

SACRÆ CÆSAREÆ, REGIÆ,
APOSTOLICÆ
M A J E S T A T I,
MARIÆ THERESIÆ,
AUGUSTISSIMÆ ROMANORUM
I M P E R A T R I C I,
HUNGARIÆ, BOHEMIÆ, DALMATIÆ,
CROATIÆ, SCLAVONIÆ, &c. &c.
R E G I N Æ,
ARCHIDUCI AUSTRIÆ, &c. &c.
D O M I N Æ
SUÆ CLEMENTISSIMÆ

ANTONIUS STÖRCK.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30536601_0002

AUGUSTISSIMA ROMANORUM

IMPERATRIX!

DOMINA CLEMENTISSIMA!

Quamvis omnes ſcientiæ & artes, TUO favore & infinita TUA clementia reſtauratæ, mira cum induſtria atque ineffabili contentione hac in antiquiſſi-

ma Univerſitate Viennenſi ornentur & excolantur, nemo tamen eſt, qui dubitat, ſcientiam medicam ex his omnibus maxime eminere, vigere, florere.

Nec mirum! etenim non modo ſummi in hac ſcientia Profeſſores indefeſſo ſuo diurno, nocturnoque labore

ea

ea omnia excogitant, tentant, & perficiunt, quæ ad diſcipulos in omnibus medicinæ principiis erudiendos, & in vera ac unica Hippocratica *praxi firmos reddendos apta & neceſſaria arbitrantur; ſed & ipſi, ex his Scholis nati, practici, magiſtrorum exempla ſequentes, quocunque poſſibili ſtu-*

dio, & ſedula obſervatione ſalubri huic ſcientiæ amplificandæ inſudant.

Ego propterea anno præterito, facta in meo noſocomio, obſervata congeſſi, & in publicum edidi.

Gau-

Gaudebam tunc vehementer, dum vidi, hæc a Viris in arte graviſſimis comprobari, & laudibus, non meritis, efferri.

Unde eo magis incitatus, pro hoc quoque anno, jam multum allaboravi, collegi.

Ante omnia autem credidi communicanda eſſe experimenta nova, quæ circa uſum Cicutæ *inſtitui.*

Hæc igitur, fideliſſimo calamo adumbrata, in exiguum opuſculum redegi.

Quo-

Quoniam autem prævideo, magnam inde in humanum genus utilitatem promanaturam, auſus fui, hunc novum laborem ad SACRATISSIMÆ TUÆ MAJESTATIS pedes humillime deponere, TIBI dedicare, conſecrare.

Ete-

Etenim multiplici experientia convicti ſumus omnes, TE ea, quæ in re litteraria bona & ſalubria fiunt, benigniſſime ſemper recipere, TE ea ſuſtinere, & immenſa TUA benevolentia propagare.

Et profecto! extra omne dubium eſt, fore: ut hoc opuſculum, GLO-

RIO-

RIOSISSIMO TUO NOMINE *præmunitum, alios quoque medicos ad ulteriora experimenta debitis cum cautelis capienda & proſequenda impellat.*

Quæ autem deinceps meum ingenium ad ſublevandas aut tollendas ægrorum Calamitates conferre poterit,

ea

ea (ſi DEO *placuerit) maximo ſemper fervore, & ſumma induſtria præſtare enitar.*

PRÆFATIO.

Multi dantur morbi, quos nec antiqui medici, nec recentiores, in arte quamvis peritiſſimi, curare noverunt; idque vel ideo, quum nullum adhuc remedium detectum fuit, quod his morbis debellandis ſufficeret.

Ut igitur ad ſimile remedium eruendum omnes noſtros intendamus nervos, ſuadet ratio, officium jubet.

An fors in plantis, quarum virtutes nos ignoramus, aut quas pro ſuſpectis habemus, ſimile quid latet?

Ego ſane! uſu *cicutae*, medicamentum tentaſſe, mihi videor, quod in ſolvendis inveteratis ſcirrhis, & in ſanandis cancris valde utile eſſe poterit.

Neque

Neque tamen hujus plantæ vim ſpecificam hic deprædico, neque cujusdam inventi gloriam ambio; ſed deſidero unice, ut mei conatus in afflicti generis humani utilitatem & emolumentum cedant, & applicentur.

Quapropter nollem, quis invidia, aut ambitione experimenta turbet.

Opuſculum in tria capita dividitur:

Primum continet plantæ, & remedii deſcriptionem.

Secundum recenſet caſus, in quibus hoc remedium fuit adhibitum.

Tertium adfert quædam corollaria.

CAPUT I.

In locis umbroſis & pinguibus, prope foſſas aggereſque agrorum, pratorumque ſepimenta creſcit planta umbellifera, quæ menſe Jul. floret. *Folia* ejus longis, craſſis, cavis pedunculis appenſa, plurifariam *Myrrhidis* modo in alas plurimas tenues, atrovirentes diviſa ſunt. *Culmus* procerus, ferulaceus, glaber, lævis, craſſus, intus inanis, dilute virens, nonnullis

tamen ſubrubentibus veluti ſerpentum maculis reſperſus, ſupra tres non raro cubitos aſſurgit. *Umbellæ* faſtigia occupant. Candidi in his ſunt *Floſculi*. *Semina* poſtea aniſi æmula, aliquanto candidiora. *Radix* dodrantalis, craſſitudinis digiti, quando caulem facit, cava eſt interius, prius autem ſolida. Odor eſt ingratus, fœtidus. Vide *Moriſon*, Tom. 3. p. 290.

Hanc herbam vocaverunt Botanici *Cicutam* vulgarem; & Germanico idiomate dicitur Schirling.

Plinius ſcribit caulem cicutæ viridem a multis impune comedi.

Rajus perhibet quendam nomine *Boulle* cicutæ radicem ad ſcrupulum unum in febribus malignis, & quartanis dediſſe, & omibus diaphoreticis prætuliſſe.

Rene-

Renealmus in Obſervat. 3. & 4. ad Scirrhos hepatis, lienis, pancreatis ſolvendos ſcrupulum unum aut drach. ß. radicis cicutæ in ſubſtantia exhibuit; aut dedit infuſum cum drach. j. vel drach. ij. hujus radicis factum.

Multa emplaſtra & linimenta officinalia ſuccum cicutæ recipiunt.

Cæteroquin autem fere ab omnibus authoribus carbone nigro notatur, recenſetur inter venena, damnatur, atque ideo ex medicina penitus exulavit.

Copioſe ubique invenitur; nec tamen in hortis utilitatem aut locum habet, neque ad ſananda pecora, minus ad curandos homines nunc adhibebatur.

Hinc prodiit ſemper fruſtra, & ſine uſu iterum exaruit.

Novimus tamen omnes, nil a *Deo optimo* creatum eſſe, quod non foret bonum & utile:

Unde apud me ſtatui, hujus herbæ virtutes præ omnibus aliis experiri, atque ideo plurimos veteres ac recentiores ſcriptores hac ſuper re legi, & conſului.

Legendo autem inveni, hanc herbam uſu externo antiquis maxime temporibus ad tumores frigidos diſſipandos, ad ſcirrhos ſolvendos, cancrorumque dolores mitigandos magno cum effectu fuiſſe adhibitam.

Eam vero, interne datam, teterrimum venenum eſſe, omnes clamitarunt.

Prima itaque pericula externo uſu erant facienda.

Qua-

Quapropter hanc herbam ſiccatam, & conſciſſam intra linteamina decuſſatis filis in matratium conſui, ſimile matratium in aqua ebulliente per aliquot minuta reliqui, dein, expreſſo ſuperfluo liquido, ad partes affectas calide applicui.

Hac ratione peſſimæ gangrænæ progreſſum aliquoties inhibui, & corruptum a ſano ſeparavi.

Qui talia matratia, aquæ incocta, ob ingratum fœtorem, aut natum inde pruritum ferre non poterant, iis lacti incocta adhibui.

Hæc dein facile tulerunt, nec quid mali experti ſunt, & omnes habuerunt levamen.

Viro ſexagenario, a multis annis doloribus podagricis divexato, non tantum

ſimili fomento dolores mox ſedavi, ſed & tophos podagricos integre emollivi, & diſpuli.

Unde factum eſt, ut rediens podagra nec amplius adeo violenta, nec diuturna fuerit.

In annoſo rheumatiſmo, & dolore arthritico pilulis, poſtea deſcribendis, & fomento ex *Cicuta* ægris aliquoties magnum levamen attuli, quosdam penitus liberavi.

Aliquos tamen, continuato licet uſu, nequaquam juvi; nemini autem, quantum ego novi, nocui.

In ſtrumis ſcirrhoſis, in indurationibus glandularum, mammarum, & in peſſimis cancris non exiguos effectus vidi, & expertus ſum.

Ubi

Ubi tamen tumores inflammatorii, aut ſeroſi calidi adſunt, ibi tale fomentum ex cicuta minus convenit.

Poterit tamen & in his caſibus habere locum, ſi debitæ antea evacuationes fiant.

Emplaſtra, quæ ſuccum *Cicutæ* recipiunt, magnam quoque utilitatem in medicina habent, & talia ſæpe ſolvunt & diſſipant, quæ omnibus aliis reſiſtunt.

Unde ſuſpicari cœpi, an non in ſucco cicutæ vis illa ſolvens, penetrans, & diſcutiens lateret?

Succum igitur ex *Cicuta* expreſſi, & in vaſe terreo lentiſſimo igne in extractum inſpiſſavi.

Hoc extractum ilico in homine tentare, nefas erat.

Qua de cauſa cani parvo, famelico, ter de die dedi ſcrupulum unum hujus extracti & fruſtum carnis.

Sedulo tunc attendi, quænam in cane mutationes fierent.

Verum canis manſit ſanus, alacer, & magno deſiderio offam exſpectavit.

Secundo die, data eadem extracti quantitate, idem expertus ſum.

Neque tertio die malum in cane ſymptoma adverti.

His audacior redditus, in me ipſo experimentum feci.

Mane ac veſperi ſumſi granum unum hujus extracti, & vaſculum unum infuſi theæ hauſi deſuper.

Diætam tunc paulo ſtrictiorem obſervavi, ut ilico adverterem, ſi quid inſoliti in meo corpore fieret.

Tali

Tali doſi per octiduum continuavi, nec minimam inde moleſtiam ſenſi; fui agilis, robuſtus, optimam habui memoriam, appetii, placide dormivi.

Altera ſeptimana auxi doſin, & jam mane & veſperi duo grana deglutivi, neque inde quid mali aut inſoliti in meo corpore ortum eſt.

Jam ergo optimo jure & ſalva conſcientia hoc in aliis mihi licuit tentare.

Quæ autem radici cicutæ vis ineſſet? quoque ſcire volui.

Radix recens dum in taleolas diſcinditur, fundit lac, quod guſtu amarum & acre eſt.

Hujus lactis unam alteramve guttulam linguæ apice delibavi.

Mox lingua facta eſt rigida, intumuit, valde doluit, & ego nec verbum loqui poteram.

Siniſtro hoc eventu terrefactus multum timui.

Ex lectione tamen autorum memini, quod acida ſimilium medicamentorum viribus reſiſtant, & virulentiam enervent.

Hinc ſucco citri linguam totam ablui, & apicem hoc ſucco perfricui; quo facto, ſtatim magnum levamen percepi, abierunt dolores, tenſiones, & balbutire potui.

Poſt horæ quadrantem idem repetii, & tunc cœperam paulo liberius loqui.

Iteratis dein vicibus applicato hoc ſucco tandem poſt binas horas lingua libera facta eſt, & evanuit omnis metus.

An non igitur in lacte radicis maximum virus latet?

Ra-

Radix exſiccata, & in pulverem redacta, minus nociva eſt.

Etenim hujus pulveris granum unum aut duo aliquoties ſine noxa aſſumſi.

Dum de his certus fui, pilulas ſequentes paravi:

℞. Herbæ recentis cicutæ q. ſ.

Exprimatur ſuccus, isque recens lentiſſimo igne in vaſe terreo (ſæpius agitando, ne amburatur) coquatur ad ſpiſſi extracti conſiſtentiam, hoc extractum. ſ. q. pulveris foliorum cicutæ in maſſam pilularem ſubigatur; ex qua fiant pilulæ granorum duorum.

Si ex cicuta ſufficiente quantitate aquæ aliquamdiu cocta ſuccus exprimatur, tunc fit extractum minus efficax; attamen utile.

Pilu-

Pilulæ poſſunt argento vel auro obduci, vel diverſis pulveribus conſpergi, ut odor ingratus evitetur.

Vel idem extractum poterit in bolis, in miſtura, aut alia quacunque convenienti forma exhiberi, ne ægri diuturno uſu abhorreant, & defatigentur.

A minima doſi ſemper incepi, & ſub initium mane & veſperi unicam ſolummodo pilulam exhibui, tertio quartove die dedi ter talem pilulam.

Poſt octiduum ter de die cœpi duas dare, & hac ratione ſenſim (ſi neceſſitas id poſtulavit) augendo aſcendi, usque dum ad drachmam unam, vel drachmam unam cum ſemiſſe ſpatio unius diei deveni.

Nil unquam mali obſervavi, licet has pilulas per unum alterumve annum

&

& ultra, continuato uſu, etiam ſanis exhibuerim.

Subinde curam ſtatim majori pululaprum doſi inchoavi, & viſo bono temperamento, & bonis viribus in initio ilico bis terve per diem dedi pilulas duas, tres aut quatuor.

Nihilominus præſtat ſemper parva doſi incipere, ſunt enim idioſyncraſiæ, quibus medicamenta maxime innocua nocent; hinc ne his damnum inferamus, & ut ſenſim in naturæ ſimilium ægrorum cognitionem pertingamus, tuta via incedendum eſt.

Qualibet vice dum aſſumuntur pilulæ, datur unum alterumve vaſculum infuſi theæ, vel juſculi vitulini.

Si pulvis radicis *Cicutæ* ſufficienti quantitate mucilaginis Gummi trogacanthi

in

in pilulas redigitur, exſurgit medicamentum valde efficax; verum majori tunc in utendo circumſpectione opus eſt.

CAPUT II.

CASUS I.

Admodum formoſa puella a tribus annis geſſit parotidem ſiniſtram penitus ſcirrhoſam, colore purpuream, quandoque acute dolentem, quandoque ab omni dolore immunem; magnitudine autem pugnum virilem hic tumor ſuperavit.

A diverſis medicis & chirurigis diverſa interna externaque remedia ſunt exhibita; verum omnia effectu caruerunt.

Tan-

Tandem ægra acceſſit Dominum *Leber*, chirurgum noſocomii civici; hic me in conſilium vocavit.

Caſu & formulis, præſcriptis, rite examinatis vidimus, remedia maxime ſolventia, diſcutientia &c. interne æque ac externe fuiſſe adplicata.

Hoc igitur in genere nil amplius ſupereſſe concluſimus, quam ſpiritum frumenti cum mercurio ſublimento.

Unde, adpoſito externe emplaſtro de ladano, dedimus ſpiritum frumenti &c. atque præterea ægra copioſe haurire debuit decoctum radicis gram. cich. tarax. &c.

Per tres ſeptimanas his diligentiſſime aſſumtis nullum omnino levamen, nullam prorſus mutationem deprehendimus.

Hinc ſtatuimus tentare pilulas e cicuta paratas. Ab

Ab uno ſolummodo grano, mane & veſperi ſumendo, inchoavi, & ſingula vice unum alterumve vaſculum infuſi flor. ſamb. ſuperhibendum dedi.

Poſt octiduum rediit ægra plena ſolatio, & nobis læta narravit, oſtenditque, quod tumoris moles eſſet minor, mollior, mobilior.

Effectum mirati facile conceſſimus, ut ægra, ſuæ pulchritudinis recuperandæ avidiſſima, hoc remedium continuaret.

Elapſo altero octiduo nos denuo acceſſit, malum autem fere in eodem ſtatu fuit.

Quapropter doſin auxi, & mane ac veſperi dedi binas pilulas.

Quo facto, intra triduum plus quam dimidia duritiei pars abiit.

Dein

Dein continuato, in eadem doſi, hoc remedio intra ſex ſeptimanas omnis durities evanuit.

Verum remanſit ſaccus flaccidus, paſtaceus.

Dedi igitur purgans, & ſaccum flaccidum linteaminibus fumo aromatico ex maſtiche, olibano, myrrha &c. imprægnatis ſæpius perfricari juſſi; quod tantam habuit efficaciam, ut intra ſex circiter dies ſaccus totus abierit; unde puella ſuam priorem formoſitatem integre recuperavit.

Hac ratione curatam ad *Illuſtriſſimum Præſidem* adduxi, & ipſa *Ei* hiſtoriam totam enarravit.

CASUS SECUNDUS.

Fœmina (30. aliquot ann.) jam a pluribus annis id incommodi habuit,

buit, quod mox ſub axillis, mox in inguinibus, mox in collo glandulæ intumuerint.

Applicato emplaſtro, ſumtoque medicamento purgante hi tumores ſub initium ſemper diſparuerunt; ſucceſſu autem temporis pertinaciores facti ſunt, & quandoque ex uſu emplaſtri in ulcera abierunt, quæ, effuſo copioſo ichore, poſt aliquot ſeptimanas ſponte iterum conſolidata ſunt.

Vires ægræ ſenſim diminuebantur, intumuerunt pedes, & glandulæ ſubaxillares; tandem mamma dextra quoque increvit, & tota ſcirrhoſa facta eſt.

Appoſito tunc emplaſtro mox dolor acutus mammam invaſit, durities abiit in tubera, acceſſit color purpureus, dein lividus; demum cutis, duobus

bus in locis ſummo cum dolore rupta, efformavit bina ulcera cancroſa, fœtidiſſimo & acri ichore manantia.

Dolor quotidie circa veſperas multum eſt adauctus.

Varios medicos & chirurgos hæc ægra adiit, plurima aſſumſit remedia, nullum tamen unquam levamen percepit.

Demum die 14. Septembr. 1757. ad me venit, re bene examinata, hanc optimam pilulas experiundi occaſionem putavi, præbuique mane & veſperi pilulas binas, quarum quælibet granum unicum pondere habuit, atque his ſuperbibendum dedi infuſum foliorum veronicæ.

Vigeſimo ſecundo Septembr. vidi colorem lividum fere ubique in læte ru-

brum, hinc inde in naturalem eſſe mutatum; dolores fuere multo mitiores, & fœtidi ichoris loco materies tenuis puriformis comparuit.

Secundo Octobr. color totius fere mammæ naturalis fuit, moles & durities erant minores, dolores exigui, pus bonum.

Decimo quarto Octobr. mamma iterum cœpit tumere, rubere, tendi, & magnis doloribus torqueri, puris loco ichor effluxit.

Dolui ſiniſtrum experimenti ſucceſſum; non tamen ſpem abjeci: etenim accurate inquirendo deprehendi, tempus menſtrui fluxus inſtare, mali igitur cauſam ex eo poſſe repeti, judicavi; hinc ſuaſi ægræ, ut pilulas ſine interruptione continuaret.

Al-

Altero die proruperunt menſes, mamma detumuit, rediit color naturalis, imminuti ſunt dolores; unde ægra in aſſumendo alacriter perexit.

Vigeſimo quarto Octobr. inveni mammam multo minorem, molliorem, pus bonum; juſſi, ut jam mane & veſperi pilulas tres aſſumeret.

Tertio Novembr. magna puris boni copia ex ulceribus prodiit, mamma fuit minor, ægra frequentes in mamma ſenſit formicationes, tumores ſub axilla dextra quoque fundi cœperunt.

Decimo nono Novembr. narravit ægra: quod menſes debito tempore fluxerint, & quod tunc mamma iterum intumuerit, & dolores majores eſſent orti; his tamen non territa pilulas ſemper continuavit.

B 3 Dum

Dum mammam conſpexi, deprehendi partem ſupra papillam mollitie & magnitudine fere naturalem, pars autem infra papillam lapidis inſtar dura adhuc fuit; dedi mane & veſperi pilulas quatuor.

Secundo Decembr. rediit ægra triſtis, & conquerens, quod ob acutiſſimos nocturnos in mamma dolores non poſſet dormire, quod appetitus eſſet penitus deletus, os amarum, glutinoſum, ructus fœtidi, frequentes.

Verum ægra horum ſymptomatum cauſam ſimul faſſa eſt; etenim dixit: ſe aliquot abhinc diebus carnem ſuillam fumo induratam, & braſſicam minus accurate coctam comediſſe, & ilico inde pondus in ventriculo, & nauſeam ortam eſſe, doloreſque increviſſe.

Qua-

Quapropter præſcripſi purgans ex rhei electi Scrup. ij. & crem. tart. Scrup. I. quod alvum quinquies movit, appetitum mox reſtituit, & reliqua ſymptomata mitigavit.

His factis, mane & veſperi quinque pilulas exhibui, quarum quælibet pondere duo grana habuit; hinc jam longe majorem copiam aſſumſit, quam antehac.

Decimo octavo Decembr. enarravit ægra, quod tempore fluxus menſtrui vix perceperit dolores, quodque color mammæ naturalis permanſerit.

Inquirendo tunc in tumorem infra axillam, tetigi, eum eſſe longe minorem, & valde mobilem; ulcera erant pura, & jam in ſanationem vergere videbantur, pus, quod fundebant, paucum erat,

& optimæ conſiſtentiæ & coloris. Mammæ medietas ſupra papillam colore, magnitudine, & mollitie omnino naturalis fuit; verum medietas infra papillam, ad omnia rebellis, lapidea manſit; hinc de hujus reſolutione jam merito erat dubitandum; nihilominus ægra, viſo jam tanto progreſſu, ſe ſine interruptione diligentiſſime his pilulis uſuram promiſit, & rogavit, ut eas ipſi non denegarem.

Mane & veſperi ſex pilulas nunc exhibui.

Vigeſimo quarto Decembr. ægra ingentes dolores in mamma habuit, & mamma iterum tendi, & valde rubere cœpit.

Mala autem hæc ſymptomata tunc acceſſiſſe, affirmavit ægra, dum tri-

duo

duo abhinc mammæ ulcera, cruſtis craſſis obducta, coaluerunt, dumque liber materiei exitus fuit intercluſus.

Igitur ad cruſtas has emolliendas mammæ impoſui emplaſtrum de ſpermate cete.

Altero die cruſtæ deciderunt, & ex ulceribus effluxit ſerum acre, dein pus prodiit, & mox tumor mammæ imminutus eſt, rubedo diſparuit, abiitque omnis dolor.

Decimo quinto Jan. durities infra papillam, quæ huc uſque immutata perſtitit, nunc cœpit fundi, ægra nullos dolores habuit, & menſtruus fluxus debito tempore rediit, nec ullum malum ſymptoma produxit.

Tertio Februar. ægra continuos ructus, nauſeam, præcordiorum anxieta-

tes, & in mamma majores dolores conqueſta eſt, dixitque, quod id experiatur ſemper, dum ex leguminibus quidquam aſſumit; mammam tamen quoad magnitudinem, colorem, mollitiem in eodem ſtatu deprehendi, quo fuit die 15. Jan.

Quoniam ventriculum ab aſſumtis oneratum adverti, purgans exhibui, quod magna cum euphoria operatum eſt; dein in uſu pilularum pergendum erat.

Vigeſimo quarto Febr. ægra admodum bene ſe habuit, Scirrhus ſub axilla fuit multo minor, & ea durities, quæ infra mammæ papillam hæſit, inveniebatur mollior, & in ſex moleculas diviſa, gaudebam tunc multum, quod & hic ſcirrhus, alias pertinaciſſmus, tandem mutaretur. De-

Decimo tertio Mart. omnia in eodem ſtatu ſine ulla mutatione inveni. Suaſi ideo, ut ter de die ſex pilulas ſumeret.

Decimo April. ſcirrhus infra papillam mollis fuit, neque moleculæ amplius diſtingui potuerunt, ulcera fuere multo minora, nitida, pus bonum.

Vigeſimo nono April. fere omnia in eodem ſtatu fuerunt; ægra rogavit, ut purgans præſcriberem, quoniam levem nauſeam & pondus ſentiret.

Dedi igitur Drachmam unicam rhei, quæ magnam copiam materiæ milioſæ eduxit, & ægra dein belle habuit.

Vigeſimo quarto Maj. mamma tota ad naturalem fere mollitiem, & magnitudinem rediit, ulcera cœperunt coire, & paucum ſolummodo, optimi coloris

&

& conſiſtentiæ, pus exſtillavit, tumor ſub axilla fuit exiguus.

Tertio Jul. mamma tota naturalis fuit, ulcera concreverunt, tumor ſub axilla vix amplius piſum adæquavit.

Juſſi, ut nunc a pilulis abſtineret, & rediret poſt aliquot ſeptimanas, ut hac ratione viderem, an mamma maneret bona? an iterum abiret in pejus?

Vigeſimo ſexto Auguſt. inveni omnia bona, & fœminam integre ſanam.

Statim ſub initium curæ, dein quinto menſe, tandem finita integra cura hanc fœminam ad *Illuſtriſſimum Baronem* VAN SWIETEN adduxi, ut experimenti progreſſum videret; lætabatur Is ſemper, & pro innata ſua benevolentia hanc ægram qualibet vice pecuniis remuneratus eſt.

Ca-

CASUS TERTIUS.

Fœmina, viginti quatuor annorum, ſemper alias ſana, ab anni ſpatio advertit in mamma dextra tuberculum durum, mobile, quod ſenſim adeo increvit, ut 12. Octobr. 1758. dum me acceſſit, ovum anſerinum magnitudine adæquaverit.

Examinando vidi perfectum Scirrhum eſſe.

Præbui ideo mane & veſperi tres pilulas, quarum quælibet grana duo pondere habuit, juſſique, ut infuſum, qualecunque placeret, ſuperbiberet.

Vigeſimo quinto Octobr. ad me rediit, & inveni tumorem molliorem, paulo minorem; rogavit ægra an non liceret

ret emplaſtrum adplicare, verum recuſavi, ut experirer quid pilulæ ſolæ efficerent, & ſuaſi propterea, ut jam mane & veſperi quatuor pilulas aſſumeret.

Decimo ſexto Novembr. vidi ſcirrhum in plurimas moleculas molles diviſum, gaudebat fœmina de bono ſucceſſu. Menſtruum fluxum rite habuit, neque tempore menſtruo a pilulis abſtinuit, quoniam nullam inde turbam advertit.

Præſcripſi purgans, quod bene operatum eſt, & mamma notabiliter detumuit.

Dein juſſi eam pilulas continuare.

Decimo quinto Decembr. rediit, & mamma fere naturalis fuit, exigua modo paſtacea moles ſupererat.

Tertio Jan. mamma erat penitus naturalis.

Tunc

Tunc denuo præſcripſi purgans, & ab eo tempore hanc fœminam non amplius vidi.

CASUS QUARTUS.

Menſe Auguſt. 1758. virgo, 18. ann., ex morbo acuto in noſocomio convaluit, & poſtquam vires cepit recuperare, ſenſit in mamma dextra ingentes dolores; hæc autem mamma jam a ſesqui anni ſpatio lapidis inſtar dura fuit.

Dedi tunc pilulas ex Gum. ammon. ſapon. venet. ſal. polychr. rheo &c. externe chirurgus Haffner cataplaſma ex ſapone veneto, lacte ſoluto, applicuit.

Ab initio res in melius mutabatur, & mamma molleſcere cœpit, & dolores remiſerunt.

Poſt-

Poſthac vero iterum increverunt dolores, mamma denuo durior & purpurea facta eſt; tandem livuit, & poſt aliquot dies cutis rupta ulcus, ſordidum & multo fœtidiſſimo ichore manans, efformavit.

Hinc externe fomentum ex foliis cicutæ adplicui, & interne dedi mane & veſperi tres pilulas, quarum quælibet grana duo pondere habuit.

Eodem adhuc die his remediis dolores multum imminuebantur.

Tertio die color lividus cœpit evaneſcere, & fœtidi ichoris loco tenue pus comparuit.

Septimo die tota mamma læte rubuit, ulcus fuit nitidum; dolores, qui per diem exigui erant, verſus veſperas pauliſper exacerbati ſunt; pus in ulcere

jam

jam nunc bonum deprehendebatur, & mamma mollior.

Decimo quinto die ulcus videbatur in ſanationem tendere, mamma multo mollior fuit, & color fere naturalis, dolores aut pauci, aut nulli.

Vigeſimo die mamma mole minor & mollior erat, & ulcus coaluit.

Vigeſimo quarto die aderant enormes dolores, qui ab eo tempore inceperunt, quo ulcus clauſum eſt.

Ad dolores mitigandos opio opus fuit.

Vigeſimo quinto die mamma circa papillam valde mollis erat, & quædam obſcura fluctuatio percepta eſt; noctu ob ingentes dolores opium denuo dari debuit.

Præterea tamen ab hoc die cepi mane & veſperi quatuor pilulas exhibere; &

fomentum ex cicuta ſedulo adplicatum eſt.

Vigeſimo octavo die manifeſta erat fluctuatio, & dolores tunc acutiſſimi; rogavit ipſa ægra, ut mamma pertunderetur, quod &, me ſuadente, diligentiſſimus mei noſocomii chirurgus HAFFNER perfecit.

Puris boni ingens copia effluxit, dolores ilico remiſerunt, & mamma tota collapſa eſt, in ambitu ſolummodo quædam ſcirrhoſæ portiones tangebantur; color mammæ naturalis fuit.

His factis, præter pilulas & fomentum ex cicuta nil adplicuimus, ut experiremur, quid his ſolis fieret.

Quotidie ſat magna puris boni copia prodiit, & ſcirrhoſæ portiones adeo cito diſſipatæ ſunt, ut quadrageſimo die

ex

ex iis nil fere ſuperfuerit, & ulcus mundum jam cepit ſanari.

Quinquageſimo die mamma ſana erat, & ulcus cicatrice obductum eſt.

Solis igitur his pilulis, & fomento ex cicuta hæc ægra integre curata fuit; neque unquam quid mali ex fomento aut pilulis percepit; alvus quotidie bene cocta prodiit, exceptis iis diebus, quibus opio utendum erat.

Sub finem purgans huic ægræ exhibui, quod magna cum euphoria alvum quater eduxit.

Poſt tres dein dies prima vice menſes citra vel minimum incommodum proruperunt, unde hæc, jam integre ſana, noſocomio valedixit.

CASUS QUINTUS.

Fœmina, 28 ann., ſex ſeptimanis ab ultimo partu in mamma dextra duritiem & dolorem advertit, & infans ubera ſugens hanc mammam reſpuit.

Sub initium nil adplicuit præter linteamina, fumo aromatico imprægnata.

Quum autem duritiem increſcere, & dolores augeri percepit, emplaſtrum mammæ adpoſuit, verum mamma inde rubuit, & dolores adeo acuti facti ſunt, ut miſera, noctu diuque, dormire non potuerit.

Tandem (8vo menſe) acceſſit febris, ſitis magna, & anxia reſpiratio; unde mater cum infante ad meum noſocomium translata eſt.

In-

Infantem ilico a matre ſeparare ſtatueram; verum is nil cibi potusve aſſumſit, & continuo vagitu vires amiſit; quam primum autem mammis iterum admotus eſt, quievit, & poſtea placide dormivit.

Hinc ægræ matris lac infanti erat concedendum.

Matri, quoniam febris magna fuit, & pulſus elevatus, durus, venam juſſi ſecari; mammæ dolenti cataplaſma emolliens applicui, & pro medicamento atque potu ordinario dedi decoctum reſolvens, nitroſum.

Intra binos dies dolor in mamma valde mitis factus eſt, & febris penitus deſiit.

Iisdem remediis per tres adhuc dies continuavi, & tunc fere omnes dolores

abſuerunt, durities vero manſit eadem, febris non amplius rediit; unde medicamenta mutavi.

Externe jam adponebatur cataplaſma ex ſapone veneto, lacte ſoluto; pro medicamento interno data eſt miſtura ſequens:

℞. Sapon. venet. unc. ß.
ſolv. in aq. flor. ſamb.
lib. j.
dein adde:
ſal. polychr. dr. ß.
ſyrup. de cich. c. rheo
unc. ij. ß.
m.
S. ſumat ægra omni bihorio
unciam unam.

Poſtquam per decem dies ſine interruptione hanc miſturam exhibui, nil mu-

mutatum in mamma inveni, & ægra ſenſim a medicamento abhorruit; Infanti cæteroquin ſano glandulæ colli tumere, & indureſcere ceperunt.

Quapropter matri ter de die tres pilulas ſumendas dedi, & juſſi copioſum infuſum flor. ſamb. deſuper hauriret.

Intra triduum jam adverti mammam in ſuperficie molliorem, & ægra dixit, quod liberius reſpiret, quod urina copioſius fluat.

Infans ubera matris ſugens nequaquam inde quid mali ſenſit.

Poſt octo dies inveni Scirrhum mammæ in plures moleculas diviſum; infans incidit in levem diarrhæam; & mater jam non amplius tantam urinæ copiam reddidit.

Decimo quarto die mamma tota paſtacea fuit, ægra bene appetiit, alvum quotidie ſolito naturæ curſu, ut antehac, depoſuit; infans leni diarrhæa adhucdum laboravit, inde autem debilitatus non eſt, & colli glandulæ ſenſim ad naturalem ſtatum redierunt.

Vigeſimo quarto die mamma fere naturalis fuit, neque infans diarrhæa amplius vexabatur.

Trigeſimo die matri dedi drachmam unam rhei electi, unde probe purgata eſt; & poſt aliquot dies integre ſana cum ſano infante ex noſocomio diſceſſit.

Doſin pilularum non auxi, novem quotidie ſuffecerunt.

CASUS SEXTUS.

Viro, ſexaginta quatuor annorum, fœdiſſimus cancer ab angulo oris ſiniſtro ad aurem usque omnia depaſcebat, remedia quæcunque tentata malum nequaquam inhibuerunt; ipſe cortex peruvianus effecit nihil.

Dedi igitur mane & veſperi pilulas ſex cum infuſo flor. ſamb. & externe appoſui emplaſtrum diapomphol.

Primo die æger nullum levamen habuit.

Secundo die dolores remiſerunt, æger noctu dormivit, neque ulcus tantopere fœtuit.

Tertio die copioſiſſimum ſerum acre ex ulcere effluxit, & labia prius valde tumida, detumuerunt.

Quarto die minor ichoris copia promanavit, & fœtor fuit exiguus.

Quinto die ichoris loco tenue pus comparuit, & ulcus ſatis purum videbatur.

Sexto, ſeptimo, octavo, nono die eadem obſervata ſunt, dolores erant pauci, appetitus bonus.

Decimo die dolores iterum majores fuerunt, ulceris labia erant tenſa, tumida, & valde rubra.

Duodecimo die denuo copioſum ſerum ex ulcere deſtillavit, unde dolores mitigati ſunt, & tumor labiorum imminutus.

Decimo Tertio die ulcus iterum ſordidum fuit, tetrum odorem ſparſit, & magnum dolorem excitavit.

Decimo Quarto die auxi pilularum doſin, atque mane & veſperi octo exhibui.

De-

Decimo Quinto die ulcus copioſiſſimo ſero manavit, & dolores multum decreverunt.

Decimo Sexto die aderat bonum pus neque ullum dolorem conqueſtus eſt æger.

Decimo Septimo die ulcus mundum videbatur, pus omnino bonum, dolor nullus.

Decimo octavo die idem obſervatum eſt.

Decimo Nono die redierunt denuo magni dolores, intumuerunt ulceris labia; unde æger pertæſus rus abivit, & balneatori ſe ſe confidit; hic autem emplaſtris & decoctis tantum effecit, ut cancer mox integram fere faciem occuparit, & miſerrimo ægro intra tres ſeptimanas adtulerit necem.

Sub

Sub uſu pilularum cancro limites ponebantur, etenim is neque in amplitudinem, neque profunditatem prorepſit; ilico autem in pejus ruit, dum æger a pilulis abſtinuit.

CASUS SEPTIMUS.

Nobilis matrona venando Sclopetum paulo fortius ad mammam dextram adtruſit.

Dolorem inde magnum non habuit; ſed poſt unam alteramve ſeptimanam advertit in eadem mamma tuberculum, piſum magnitudine adæquans.

Hoc tuberculum citra dolorem ſenſim increvit ita, ut nucem juglandem multum ſuperaverit.

Hoc in ſtatu hæc matrona ad me mittebatur, & ilico, caſu examinato, mane & veſperi tres pilulas exhibui. Octa-

Octavo die ad me rediit; inſpiciendo mammam, nil mutatum inveni.

Decimo ſexto die tuberculum in ſuperficie mollius apparuit; nullum unquam dolorem hæc matrona in mamma percepit; dum autem his pilulis uſa eſt, alvum quotidie præter conſuetudinem bis aut ter liquidam depoſuit, vires tamen inde diminutæ non ſunt, neque appetitus turbatus.

Poſt menſis ſpatium tuberculum mole minus, mollius, & longe mobilius videbatur.

Elapſo ſecundo menſe tuberculum fere $\frac{1}{2}$ minus erat, & molle, hinc pilulas ſedulo continuandas ſuaſi; verum ab hoc tempore hanc matronam non amplius vidi.

Sub

Sub uſu pilularum ſemper ſana fuit, menſes ipſi rite prodierunt, neque iis fluentibus pilulas neglexit, quoniam nullam inde noxam obſervavit.

CASUS OCTAVUS.

Fœmina, 43. ann., 22. Mart. 1759. me acceſſit, gerens mammam ſiniſtram admodum magnam, lapidis inſtar duram, immobilem, purpuream, hinc inde lividam, & acutiſſime dolentem; præterea brachium ejusdem lateris præ dolore mammæ & tumore glandularum ſubaxillarium movere non potuit, reſpiratio inter ambulandum fuit brevis, difficilis, tuſſiculoſa.

Omnia ſigna cancrum occultum adeſſe teſtabantur.

Cauſam & originem hujus mali in maritum rejecit, qui, ſesqui anno abhinc, cubitu in hanc mammam fortiter impegit; unde mox tuberculum natum eſt, quod in tantam molem accrevit, & abiit in cancrum.

Antequam huic fœminæ quid medicamenti exhibui, eam ad *Illuſt. Baronem* van Swieten adduxi, qui rebus rite conſideratis caſum difficilem & experimento dignum agnovit, ſuaſitque, ut mane & veſperi tres pilulas darem, atque hanc fœminam omni decimo quarto die ad *Eum* mitterem, ut hac ratione de effectu eſſet certus.

Trigeſimo Mart. fœmina ad me rediit, dicens: dolores eſſe minores, cæteroquin vero mammam in priori ſtatu permanſiſſe.

Juſſi

Juſſi tunc ut mammam denudaret, & vidi ſtatim, colorem totius mammæ mutatum eſſe, ita quidem, ut ea ex parte, qua mamma purpurea fuit, nunc lætus rutilus color adeſſet, qua parte vero livida & ſubnigra fuit, nunc purpuraſceret; imo verſus axillam deprehendi mammam molliorem; hinc ſuaſi, ut pilulas ſedulo continuaret.

Sexto April. eam adduxi ad *Illuſtriſſ. Baronem* VAN SWIETEN; gaudebat *Is* ſummopere de bono remedii effectu, etenim vidit manifeſte colorem, qui antehac cancroſus erat, jam hinc inde in naturalem mutari, aliis in locis læte rubere, & nullibi amplius livere. Dolores quoque minores eſſe fœmina affirmabat; verum reſpiratio manſit æque difficilis, tuſſiculoſa. *Illuſt. Baro* tangendo mammam

mam ubique in margine molliorem, & minorem invenit; quapropter fœminam pecuniis donavit, ut in utendo alacriter pergeret.

Decimo tertio April mamma iterum mollior, & paulo minor fuit; verum ſupra papillam erat quoddam ſpatium, tres pollices longum, duos latum, quod nullo modo mutabatur, & valde rubuit, & fuit immobile.

Juſſi tunc, ut ægra mane & veſperi quinque pilulas aſſumeret.

Vigeſimo April. cum ægra adivi *Illuſt.* van Swieten; conquerebatur tunc dolores per vices redeuntes, acute pungentes, rodentes, urentes; tuſſis fuit paulo frequentior, dixitque ægra quod tuſſiendo majorem in mamma dolorem ſentiret, quod pulmo cum mam-

ma quaſi cohæreret, eamque tuſſiendo introrſum traheret.

Cæteroquin portio mammæ verſus axillam, ſeſqui pollicem lata, mollitie, colore, & magnitudine penitus naturalis erat; hinc *Illuſt.* VAN SWIETEN, mammæ duritiem glaciei inſtar fundi ajebat.

Nihilominus tamen tumor ſupra papillam immutatus perſtitit.

Tuſſi ſiccæ, ut pauliſper iretur obviam, tunc præter pilulas præſcripſi decoctum ex rad. alth. fol. alth. & Syrupo alth.

Vigeſimo Septimo April. ægra eandem tuſſim, & eosdem dolores conqueſta eſt; verum advertit ipſa, quod thoraculam longe arctius poſſit conſtringere, quam ante quatuordecim dies, & hinc concluſit, mammam eſſe minorem.

In

In doſi pilularum, & in uſu decocti perreximus.

Quarto Maj. denuo acceſſimus *Illuſtriſſimum Baronem*, mamma tota minor & mollior fuit, excepta ea duritie, quæ ſupra papillam coſtis firmiſſime adhæſit.

Decimo Octavo Maj. ægra melius ſe habuit, tuſſis fuit minus moleſta, dolores mediocres, mamma mollior. Durities ſupra papillam in eodem ſtatu permanſit; tuſſi autem ſputum glutinoſum prodire cepit.

Primo Junii *Illuſtriſſimus* VAN SWIETEN lætabatur, dum vidit mammam ad minimum $\frac{2}{3}$ eſſe minorem. Ægra autem conquerebatur dolores nocturnos, tuſſim noctu moleſtam; unde ſuaſit *Illuſtriſſimus*, ut veſperi ægræ maſſa pilularum de cynogloſſa exhiberetur.

Decimo Quinto Junii ægra rediit læta, dicens: quod jam bene dormiret, rarius tuſſiret, quod fere omnium dolorum eſſet expers; reſpiratio erat paulo liberior, ſputa purulenta prodierunt.

Durities ſupra papillam quoque cepit molleſcere.

Vigeſimo Nono Junii ægra denuo liberius reſpiravit, ſputa purulenta facile rejecit, durities autem ſupra papillam fuit in eodem fere ſtatu. Hinc externe fomentum ex foliis cicutæ adplicui.

Decimo Tertio Julii rediit conquerens, quod ex fomento applicato durities ſupra papillam incipiat exulcerari.

Dum mammam conſideravi, vidi, parvo in ſpatio epidermidem ſeceſſiſſe, cutim eſſe ruptam, & ichorem acrem exſtillare.

Dum

Dum autem in cauſam accuratius inquiſivi, faſſa eſt ægra, quod ingratum pruritum & formicationem in mamma perceperit, quodque tunc partim unguibus, partim induſio duriorem mammæ partem fortiter fricuerit, & quod ab eo tempore ardorem ingentem ſenſerit, & ichoris ſtillicidium.

Fomentum juſſi continuare, & pilulas mane & veſperi octo dedi.

Vigeſimo Julii jam aderat ulcus ſat profundum, labia ulceris erant livida, ichor valde fœtuit, ægra habuit majores dolores, ſputis pus prodiit.

Vigeſimo ſeptimo Julii ulcus iterum profundius fuit, verum dolores remiſerunt, ichor effluens fœtuit, pus nullum aderat; fruſta autem lata, coriacea, dura, fœtida ex ulcere prodibant,

 hinc

hinc durities ſupra papillam, huc uſque ad omnia rebellis, exfoliatione minui videbatur.

Sputa purulenta copioſe proceſſerunt; tuſſis autem in ulcere tenſionem, & magnum dolorem excitavit.

Labia ulceris naturalem colorem ſenſim iterum recuperarunt.

Hoc in ſtatu hanc ægram ad meum noſocomium ſuſcepi.

Dominus *Haffner* chirurgus eam bis quotidie deligavit, & ulcus linteis carptis, infuſo cicutæ madidis, implevit; plurima quotidie fruſta coriacea exciderunt, & tumor multum imminutus eſt, ægra nullum dolorem habuit, ſine opio dormivit, de die autem frequenter tuſſivit, & ſputa purulenta egeſſit.

Quinto Auguſti in ulcere pus cepit

com-

comparere, fœtor fere omnis evanuit, & durities ſuppuratione minuebatur, labia ulceris erant pura, & optimum habebant colorem; vires ægræ erant ſatis bonæ, ſputa libere prodierunt, & reſpiratio fuit multo facilior.

Decimo ſexto Auguſti ægram denuo ad *Illuſtriſs. Baronem* van Swieten adduxi; mirabatur, quod ſcirrhus, antehac adeo pertinax, nunc benigna ſuppuratione minueretur, fecitque ſpem maximam, fore: ut conſumta hac pauca ſuperſtite duritie, ulcus ſponte conſolidaretur.

Et ſane, omnia ſucceſſerunt optime, & jam plurima ſanationis ſigna aderant.

Vigeſimo quarto Auguſti ægra denuo frequentiorem tuſſim, & inde in mamma magnos dolores conquerebatur;

tur; etenim dixit, quod mamma, quaſi chorda ligata, tuſſiendo verſus cavum pectoris acutiſſimo cum dolore traheretur; hinc noctes fuerunt iterum inquietæ, quare denuo ad opium confugiendum erat.

Dato opio ægra belle ſe habuit, appetiit, vires erant majores, tuſſis minus moleſta, ſputa facilia, purulenta.

Secundo Septembr. circa octavam matutinam vidi hanc ægram bono in ſtatu, extra lectum deambulantem, nec de dolore, nec de tuſſi conquerentem.

Eodem adhuc mane clanculum ab amicis vinum adferebatur, quod ægra abeuntibus amicis jejuno adhuc ventriculo avidiſſime hauſit; unde mox vertiginoſa vomuit, cecidit, & intra pauca minuta obiit apoplectica.

In

In dura & pia matre plurimas venas varicoſas invenimus, cerebellum copioſo, grumoſo ſanguine comprimebatur.

Pulmonis ſiniſtri lobus medius, totus ſcirrhoſus & gravis, repertus eſt, lobus autem ſuperior partim ſcirrhoſus, partim ſuppuratus.

Bini hi lobi cum pleura ex anteriori parte erant firmiſſime connati, nec ſine læſione inde potuerunt ſeparari.

Vlcus fuit purum, muſculi pectorales ſaniſſimi; labia ulceris optimum colorem habuerunt, & cum partibus vicinis denuo concreſcere, propiusque ad ſe invicem accedere ceperunt; hinc nemo de integra hujus ulceris curatione dubitare potuiſſet.

CASUS NONUS.

Fœmina (23. ann.) a binis annis in toto colli circuitu glandulas tumidas, & ſcirrhoſas habuit, & hac ratione collum craſſitie fere caput adæquavit.

Plurimæ ex his glandulis cancroſo ulcere corrodebantur.

Hæc ægra tentatis jam innumeris remediis, a diverſis medicis & chirurgis exhibitis, nullum lêvamen percepit, & tandem ad noſtrum noſocomium devenit.

Egregius chirurgus *Haffner* externe ea omnia adplicuit, quæ ars chirurgica indicavit, ſubminiſtravitque.

Ego præterea decocta copioſiſſima & pilulas ex gum. ferulac., reſin. lign. ſanct., ſapon. venet., terr. foliat tart., maſs. pil. extr. cath. &c. exhibui.

Per

Per ſex ſeptimanas hæc remedia diligentiſſime continuabantur, nullam tamen mali emendationem adverti.

Ulcera continuo fœtidum & malignum ichorem fuderunt; imo materies ichoroſa membranam celluloſam corroſit, & profundos ſinus ac fiſtulas produxit.

Demum his conſideratis, dedi ſpiritum frumenti cum mercurio ſublimato.

Ægra autem inde dolorem in pectore ſenſit, cepit tuſſitare, & conqueſta eſt in oſſe ſterno ardorem, licet copioſiſſima decocta ſimul hauſerit.

Nihilominus tamen in quartam ſeptimanam hunc ſpiritum continuavi, quoniam ſymptomata ex uſu hujus ſpiritus ſupervenientia, dein longe mitiora facta ſunt; verum tunc levis ſalivatio orta eſt citra levamen.

Hinc

Hinc & ab hoc remedio abſtinui, atque externe adplicui, fomentum ex cicuta, & præter infuſum heder. terr., veron., agrimon &c. dedi ter de die pilulas quatuor.

Sexto die dolores remiſerunt, livor glandularum exulceratarum in lætam rubedinem tranſivit, ichor evanuit, & pus dilutum ejus loco viſum eſt.

Decimo die tumor colli & glandularum fuit longe minor, ulcera ſatis pura, pus bonum, ægra quiete dormivit, appetiit, nullos ſenſit dolores.

Vigeſimo primo die jam quædam ulcera cicatrice obducebantur, tumor colli fuit multo minor, glandulæ multæ jam naturales, ſinus minus profundi.

Juſ-

Juſſi tunc, ut ægra ter de die ſex pilulas aſſumeret.

Trigeſimo ſecundo die omnia iterum erant meliora, plurimi ſinus jam fuerant clauſi, binæ ſolummodo magnæ, callolæ fiſtulæ in parte ſiniſtra ſupererant, quæ, arte chirurgica ſectæ, eodem fomento, & iisdem pilulis intra quatuordecim dies percuratæ ſunt, & tunc fere omnes glandulæ ad naturalem ſtatum redierunt, nulla ſcirrhoſa durities amplius tangi potuit, pauca tantum paſtacea tubercula hinc inde reperta ſunt

Dedi tunc ægræ purgans ex rhei dr. ß. ſcammon. gr. viij. ſal. polychr. gr. xv. quod ſexies alvum ſolvit, nec ægram debilitavit.

Poſt-

Poſthac per binas adhuc ſeptimanas ter de die ſex pilulas aſſumſit ægra, externe autem nil amplius adpoſitum eſt.

Finitis his binis ſeptimanis integra aderat ſanitas.

Menſtruus fluxus huic ægræ debito tempore ſemper rediit, neque pilulæ quidquam turbarunt.

Curatam hanc fœminam per tres adhuc ſeptimanas in noſocomio retinui, ut viderem, an glandularum tumores non redirent? vel an ſinus fors nimis mature clauſi, denuo recrudeſcerent?

Verum fœmina manſit ſaniſſima; unde eam ex noſocomio dimiſi; rogans tamen, ut apparente vel minimo tumore ilico ad me reverteretur.

Eſt autem jam ſeptimus menſis, quod eam non viderim.

CASUS DECIMUS.

Virgini (18. ann.) glandulæ ſubmaxillares ſchirrhoſæ factæ ſunt, & quælibet fere ovum galinaccum magnitudine adæquavit.

Huic illico mane & veſperi ſex pilulas dedi, quibus integro menſe ſine omni omnino effectu uſa eſt.

Sexta ſeptimana primo tumores ceperunt emolliri, & minui.

Senſim dein in toto ambitu paſtacea mollities obſervata fuit.

Septima ſeptimana quotidie ter ſex pilulas exhibere cepi, præterea dedi omni octiduo purgans rhebarbarinum.

Hac ratione ſpatio trium menſium hæc ægra integre reſtituebatur.

CA-

CASUS UNDECIMUS.

Fœmina (67. ann.) a binis annis fœdiſſimum apertum cancrum in mamma ſiniſtra habuit, qui tantæ erat amplitudinis, ut limbus ejus ſuperior fere maxillam inferiorem adtigerit, inferior autem ad ventrem usque deſcenderit.

Illuſtriſſimus Baro van Swieten, ſpectabilis Dominus Decanus de *Dietman*, celeberrimus anatomiæ Profeſſor *Gaſſer*, chirurgiæ Profeſſor Jaus, & alii, qui examini chirurgico in Domo *Univerſitatis* interfuerunt, hanc miſerrimam fœminam primo viderunt, eamque die vigeſimo Junii 1759. ad me miſerunt.

Mam-

Mamma tota fuit ex fuſco-nigra, tuberoſa, ichor vel eminus teterrime fœtuit, ægra nec appetiit, nec præ dolore potuit dormire.

Juſſi, ut mane & veſperi pilulas quatuor aſſumeret, & externe de die applicui fomentum ex foliis cicutæ, noctu vero emplaſtrum diapompholygos.

Vigeſimo octavo Junii, rediit, & ſummo cum gaudio enarravit, quod non amplius tantopere doleret, noctu placide dormiret, neque tantum ac antea fœtorem adverteret.

Mammam inſpiciendo ichoris loco pus tenue obſervavi.

Sexto Julii color mammæ fuit rutilus, pus bonum, moles minor, fætor exiguus; hinc ægra ſe ſtrenue continuaturam promiſit, & infinitas egit gratias.

 De-

Decimo quarto Julii cancer fuit multo minor, pus bonum, fætor nullus, color bonus, & ægra dixit, quod interim magna fruſta, ex mamma ſeparata, ceciderint, quod omni altero vel tertio die ingens ſeri copia ex mamma prodeat, quodque tunc moles mammæ viſibiliter concidat.

Vigeſimo ſecundo Julii omnia iterum erant meliora, & ægra de nullo incommodo conqueſta eſt.

Poſtea, dum examen medicum fuit, hanc ægram denuo ad Domum *Univerſitatis* adduxi.

Illuſtriſſimus VAN SWIETEN, ſpectabilis Dominus Decanus, omnesque medicinæ Profeſſores, qui hanc miſeram antea viderunt, egregium effectum, & celerem mutationem mirati ſunt.

Ete-

Etenim color mammæ erat optimus, fœtor fere nullus, pus bonum, cancri moles $\frac{1}{2}$ minor.

Illuſtriſſ. VAN SWIETEN tunc hanc ægram auro donavit, & blandis verbis hortatus eſt, ut in uſu ſedulo pergeret.

Tertio Auguſti mamma iterum minor videbatur, verum noctes erant inquietæ ob dolores, circa veſperas revertentes, hinc dandum fuit paregoricum, quod omnes turbas mox ſedavit.

Fomento ex cicuta, & pilulis in ea dem ſemper doſi continuatum eſt.

Decimo quinto Auguſti mamma cancroſa pugnum virilem magnitudine adhuc pauliſper ſuperavit; pus aderat bonum, fætor nullus, vires (ratione habita ætatis) bonæ.

Vigeſimo ſexto Auguſti denuo *Illuſt.* VAN SWIETEN adivimus, vidit is omnia eſſe valde bona, unde lætabatur, & ſpem dedit maximam, fore: ut intra paucas ſeptimanas (ſi res ſemper ita pergeret) cancer penitus funderetur.

Secundo Septembris ægra omni ex parte bene ſe habuit, cancer pugnum non amplius adæquavit.

Sexto Septembris miſit ad me, nunciatura, quod tempore matutino ſedens in platea & fructus horæos vendens a ſubito violento vento ingens frigus per omnes corporis partes ſenſerit, quod mox orti ſint enormes ventris dolores, quos ſequebatur alvi fluxus admodum copioſus & dolens, atque vires conciderunt ilico.

Juſſi

Juſſi, ut ſtatim a pilulis abſtineret, & medicamenta ſimili in morbo convenientia præſcripſi.

Altero mane mihi ſignificari curavit, quod alvi fluxus, & dolores eſſent æque violenti, quod cum alvo prodeat ſanguis, quod ſitis ſit magna, & accedat frequens animi deliquium.

Unde ego & Dominus *Leber* chirurgus eam eodem adhuc mane acceſſimus, & quæcunque ego interne aut externe utilia credidi, ſumma cum attentione adhibui, verum in omnibus fui fruſtra.

Tertio die facies facta eſt cadaveroſa, & quarto die miſera obiit.

Mammam poſt mortem abſcidit Dominus *Leber*, eamque ad domum *Univerſitatis* adtulit, dum denuo examen medicum fuit.

 Tunc

Tunc vidit *Illuſtriſſ.* VAN SWIETEN, & omnes Medicinæ Profeſſores celerem & optimum in hoc deſperato caſu effectum; unde doluerunt, felicem experimenti progreſſum fortuita morte turbatum eſſe.

CASUS DUODECIMUS.

Die quarto April. 1759. celeb. Profeſſor de HAEN fœminam ad me miſit, cujus collum innumeri ſcirrhi occuparunt, quorum plurimi erant maligne exulcerati.

Mamma ſiniſtra quoque tota ſcirrhoſa fuit, & ea ex parte, qua axillam ſpectabat, livido ac purpureo colore tincta; ibidemque ex anguſto foramine copioſus, ardens & erodens ichor effluxit.

Præ-

Præterea & ſub axillis, & in inguinibus multi, diverſæ magnitudinis, ſcirrhi latuerunt.

Sub initium ſtatim ter de die quatuor pilulas huic fœminæ dedi, & infuſum herbæ veronicæ ſuperbibendum.

Decimo quarto die ægra rediit, & dixit, quod ex uſu harum pilularum ſcirrhi exulcerati longe majorem ichoris copiam fuderint; verum quod ichor effluendo ne minimum ardorem in cute excitaverit.

Scirrhorum color, antea lividus, nunc naturalis aut rutilus fuit, moles quoque multo minor, major autem colli & glandularum mobillitas.

Ægra quoque ſub axillis levamen habuit, etenim brachia facilius movere, & ſine dolore (quod antea erat impoſ-

ſibile) arctius corporis trunco applicare potuit.

In mamma color lividus fere totus diſparuit, & mamma fuit mollior, mole minor, & ex anguſta illius apertura bonum pus prodiit.

In eadem pilularum doſi continuandum tunc putavi, & dedi tantam quantitatem, ut per tres ſeptimanas ſufficerent, ne ægra, e longinquo habitans, toties deberet redire.

Abſumtis his pilulis rediit, & multi ſcirrhi jam penitus evanuerunt, ulcera plurima bona cicatrice erant obducta; ſub axillis, & in inguinibus tubercula fuerunt valde parva, omnia mobilia, nullo modo dolentia.

Mamma & mole & duritie fere naturalis fuit, & per aperturam paucum pus exprimi potuit.

Pro

Pro integro menſe tunc copiam pilularum exhibui, non tamen auxi doſin.

Menſe elapſo rediit ægra, rogans: an pilulas adhucdum deberet continuare, quoniam neque in collo, neque ſub axillis aut inguinibus, neque in mamma quid doloris aut incommodi ſentiret. Quoniam ulcera eſſent omnia ſanata, & Scirrhi adeo parvi, ut jam hos ſine omni moleſtia ferre poſſet.

Dum mammam conſideravi, inveni eam penitus naturalem, apertura erat optime conſolidata, verſus axillam tuberculum, ob parvitatem vix ſenſibile, tangebatur.

Ulcera colli firmas cicatrices habuerunt, Scirrhi vel abierunt penitus, vel fuerunt adeo parvi, ut nec ſeptima pars amplius ſuperfuerit.

Sub axillis unum alterumve tuberculum, piſi magnitudine, repertum eſt, cætera erant omnia mollia, naturalia.

In inguinibus dixit ægra, quod omnis tumor diſparuerit, & quod nunc liberrime ambularet.

Dedi denuo pro quatuor ſeptimanis pilulas, & juſſi his abſumptis rediret.

Verum eam adhucdum exſpecto.

CASUS DECIMUS TERTIUS.

Virgo, 18. ann., a multis annis parotides, glandulas ſubmaxillares, totiusque colli ſcirrhoſas & adeo tumidas habuit, ut collum craſſitie caput multum exceſſerit.

Remedia, ab expertiſſimis medicis ac chirurgis præſcripta, nihil omnino juverunt.

Imo

Imo plurimæ partes cœperunt livere, vehementer dolere, tandem in cancroſa & fœtida ulcera abire; acceſſit ſudor nocturnus, virium dejectio, tabes.

Licet hæc ægra ab illis, in quorum ſervitiis fuit, multum fuerit amata, nihilominus ob tam horrendas exulcerationes, ob ingentem & malignum fœtorem, atque inde timendum contagium, in noſtrum noſocomium transferri debuit.

Ego & Dominus *Haffner* chirurgus inter hos Scirrhos & ulcera innumeros ſinus & fiſtulas invenimus, præterea ægra fuit valde debilis, & conqueſta eſt, quod ob dolores nocturnos dormire nunquam poſſet.

Hinc veſperi opio utendum erat.

De

De die autem bis exhibui tres pilulas cum infuſo hederæ terreſtris, ſcabioſæ, veronicæ & multo lacte. Externe adplicuimus fomentum ex cicuta.

Tertio die dolores jam longe erant mitiores, ichor copioſus profluxit, acer quidem, ſed minus fœtens, & collum pauliſper detumuit.

Octavo die hinc inde bonum pus comparuit, glandulæ plurimæ mobiles factæ ſunt, & ægra ſine opio cœpit dormire, ſudor nocturnus quoque minus copioſus fuit.

Decimo Quarto die fere ubique bonum pus fuit, & tumores ſcirrhoſi minores.

Auxi tunc pilularum doſin, & manu ac veſperi quatuor dedi; fomentum ex cicuta ſedulo applicatum eſt.

Tri-

Trigeſimo die Sudor nocturnus ceſſavit penitus, multi ſinus jam erant clauſi, ulcera optimum habuerunt colorem, & quædam jam ad ſanationem vergebant; tres autem aderant fiſtulæ calloſæ, quæ arte chirurgica debuerunt ſecari.

Quadrageſimo quarto die jam quædam ulcera coaluerunt, reliqua dederunt pus bonum, tumor colli fuit multo minor, ægra appetitum & vires recuperavit.

Sexageſimo die ulcera fere omnia erant clauſa, collum detumuit, & cutis colorem habuit naturalem, omnes glandulæ fuerunt minores, mobiles; verum ſupra claviculam ſiniſtram hæſit ſcirrhus magnitudine ovum anſerinum ſuperans, & percuſſus edens ſonitum cartilagi-

nis,

nis, tumor hicce toto hoc tempore ex uſu remediorum nullo modo mutatus eſt.

Septuageſimo quarto die multi ſcirrhi in plures moleculas diviſi reperiebantur; in ſiniſtra colli parte una glandula denuo abiit in ulcus, & per tres dies materiam ſuppurulentam fudit; poſtea totus ſaccus collabebatur, & intra paucos dies cicatrix formata eſt.

Nonageſimo die collum jam in pluribus locis naturalem mollitiem & magnitudinem habuit, neque decima tumoris pars amplius ſuperfuit. Scirrhus tamen ſupra claviculam in eodem ſtatu permanſit, & quoniam mobilis fuit, atque omni medicamentorum vi reſtitit, eum ſcalpello voluimus auferre; aſt ægra renuit, & quum jam ſatis robuſta

fuit,

fuit, & collum commode movere potuit, e noſocomio ad ſuos rediit.

Per binos menſes tunc ab omni medicamento abſtinuit, & toto hoc tempore ſcirrhi nec majores nec minores facti ſunt.

Tandem me iterum acceſſit, rogatura: an non & in ſuo ſervitio pilulis uti liceret?

Suaſi ilico & dedi mane ac veſperi tres ſumendas.

Poſt tres ſeptimanas, abſumtis pilulis, ad me rediit, & ſcirrhi erant minores, mobiliores.

Finita quinta ſeptimana ægra denuo ad me acceſſit, mihique magno cum gaudio oſtendit, quod pertinaciſſimus ſcirrhus ſupra claviculam ſiniſtram, quem antea cartilagineum credidimus, nunc

eſſet

eſſet minor, & diviſus in ſex tubercula.

Mirabar effectum, quem jam longo tempore exoptavi; ſuaſique, ut nunc mane & veſperi quatuor pilulas ſumeret.

Poſt quatuor ſeptimanas hanc ægram iterum vidi, & erant omnia meliora.

Jam in quintum menſem his pilulis utitur, & nunc jam ter de die ſumit ſex, nil mali inde ſentit, robuſta eſt, bene dormit, libere reſpirat, quod antea non potuit, bene appetit, alvus prodit quotidie naturalis & rite cocta, ſcirrhi ſuperſtites ſenſim minuuntur, & omnia, lentam quidem, attamen integram ſanationem promittunt.

CA-

CASUS DECIMUS QUARTUS.

Die 12. Septembr. 1759. me adivit fœmina, 40. ann., cujus mamma dextra ſex abhinc ſeptimanis intumuit, & abiit in ſcirrhum.

Doctiſſimus medicus *Collin*, qui me ſua præſentia tunc honoravit, hanc fœminam ſimul vidit.

Statim in principio dedi ter de die pilulas tres, & juſſi, poſt octiduum rediret.

Rediit tunc ægra plena ſolatio, quoniam ſcirrhus erat mollior, & mobilior.

Suaſi, ut diligenter continuaret.

Spatio trium ſeptimanorum feci, ut redeunte ægra adeſſet iterum Dominus *Collin*, qui ſummopere miratus eſt celerem in hac fœmina effectum, etenim

jam plus quam dimidia ſcirrhi pars evanuerat.

Pro integro menſe tunc ſufficientem pilularum copiam dedi, ne ægra, quæ integra fere hora abhinc habitavit, toties me accedere cogeretur.

Abſumtis his pilulis ſcirrhus vix amplius ovi magnitudinem habuit.

Præſcripſi tunc purgans, & pro altero menſe iterum pilulas ſuppeditavi.

Finito hoc menſe, magno cum deſiderio hanc fœminam expectavi, verum non amplius rediit.

CASUS DECIMUS QUINTUS.

Vir (53. ann.) ex impuro coitu malum venereum contraxit, idque partim ex pudore, partim ex pecuniarum defectu neglexit.

Tandem intumuit teſticulus ſiniſter,

ve

vehementer doluit, & totus ſcirrhoſus factus eſt; & membrum virile in tantam molem excrevit, ut penem equinum longe ſuperaverit.

Denique tribus in locis ex membro fungoſæ excreſcentiæ ortæ ſunt, quæ brevi in fœdiſſimos cancros abierunt.

Scrotum ipſum cancroſo ulcere fuit exeſum, atque teſticulus ſiniſter totus nudus, exulceratus, cancroſus ex ſcroto pependit.

Hinc miſer nec quiete jacere, nec præ dolore dormire, minus autem ambulare potuit.

Unde peſſimis his in circumſtantiis in noſtrum noſocomium ingerebatur.

Dum ego & Dominus *Haffner* chirurgus has partes inſpeximus, horruimus præ fætore; teſticulus ſiniſter ex ſcro-

to propendens totus erat cancroſus, & major, quam duo pugni viriles.

Nec penis, nec ſcrotum, nec teſticulus rudiorem adtactum tulerunt, etenim prodiit ilico copioſiſſimus ſanguis.

Æger præ debilitate ſæpius animi deliquium paſſus eſt; fætor autem tantus fuit, ut inter alios ægros hunc relinquere non potuerimus, ſed cogebamur eum ſeparatim ponere.

Sub initium quotidie unciam j. β. corticis peruviani exhibui, ut hac ratione acrimonia corrigeretur, corruptumque a ſano ſecederet.

Verum quarto die æger corticem, quacunque forma exhibitum, ulterius ſumere renuit, neque inde vidimus levamen aut ullam mutationem; imo vires ægri magis conciderunt, & appetitus deletus eſt. De-

Deſperato igitur hoc in caſu pilulas & fomentum ex cicuta tentare concluſi.

In principio ſtatim ter de die ſex Pilulas præbui, & partes affectas fomento diligentiſſime feci foveri.

Eadem veſpera remiſerunt dolores, & miſer ſponte cepit dormire.

Altero die jam multa fruſta putrida ſeparabantur, penis detumuit, nec tantus fœtor amplius aderat.

Tertio die omnia iterum fuerunt meliora.

Quarto die in omnibus cancroſis ulceribus pus bonum erat, penis plus quam dimidiam partem ſuæ magnitudinis amiſit, teſticulus quoque minor & mollior fuit, ulcera habuerunt pulchrum colorem, æger ſine paregorico dormivit, & cepit appetere.

Octavo die penis ad naturalem fere magnitudinem rediit, partes cancroſæ erant multum emendatæ, pus ubique bonum eſſe continuavit, ex ſcroto magna fruſta ſeceſſerunt, teſticulus fuit mollis, & vix amplius ovum magnitudine adæquavit.

Duodecimo die omnia iterum erant meliora.

Decimo octavo die nil cancroſi amplius videri potuit; teſticulus naturalem molem & mollitiem recuperavit, & illud, quod cancroſo ulcere depaſtum erat, recreſcere viſum eſt.

Scroti labia, optimi coloris, coire ceperunt; in pene, loco cancroſarum excreſcentiarum, jam plana & puriſſima ulcera inveniebantur.

Omnes ægri actiones multo erant meliores, vires majores. His

His igitur pilulis (eadem ſemper doſi) & fomento ex cicuta in trigeſimum diem continuavi, & tunc ſcrotum erat integre ſanatum, & ulcera penis multo minora, nitida.

Æger autem quotidie circa veſperas ingrato pruritu per totum corpus vexabatur; hinc ne quid venerei, intra ſanguinem latitantis, alias triſtes tragædias luderet, remediis antivenereis reliquam curam perfeci.

Hoc in caſu pilulæ & fomentum plus præſtiterunt, quam ſperare unquam licuiſſet.

Doctiſſimus caſtrenſis medicus *Kollman*, Dominus *Leber* chirurgus noſocomii civici, *Frater Abdon* chirurgus apud fratres miſericordes in Leopoldina, aliique mei in hac arte amici, quos ad

hunc ægrum videndum adduxi, celeres & vix ſperandos effectus vehementer ſunt mirati.

CASUS DECIMUS SEXTUS.

Fœmina (36. ann.) ex cauſa ignota binas in colli parte ſiniſtra fiſtulas habuit, quæ tam numeroſos & mirabiles ſinus produxerunt, ut Dexterrimus Dominus *Haffner* Stylo ſuo ad linguam, ſternum, & inter æſophagum & aſperam arteriam ad oppoſitam colli partem potuerit penetrare; & quod magis erat mirandum, hi ſinus per totum thoracem diſtribuebantur.

Etenim dum in fiſtulas arte chirurgica injectiones fiebant, ſenſit ægra, eas ex parte anteriore ad ſcrobiculum cordis, ex poſteriori autem ad lumbos uſque penetrare.

Quod

Quod optimus chirurgus facile credidit, nam, ut hi ſinus replerentur, ſex unciis materiæ injiciendæ plerumque opus fuit.

Ad hoc malum percurandum tentavimus omnia, quæ nobis videbantur congrua, & quæ authores optimi ſimili in caſu commendarunt.

Verum omni omnino effectu caruimus, & poſtquam per integros ſex menſes variis decoctis, injectionibus, fomentis, aliisque remediis miſeram fruſtra divexavimus, acceſſerunt ingentes dolores, & corpus cepit contabeſcere.

Qua de cauſa ego & Dominus *Haffner* concluſimus herbam cicutæ in hoc ſubjecto tentare.

Totum igitur collum & dorſum fomento ex cicuta involvimus.

Bis quotidie Dominus *Haffner* in has fiſtulas & ſinus vi leniſſima tenue infuſum cicutæ injecit.

Ægra vero mane & veſperi ſumſit ſex pilulas.

Primo ſtatim die dolores mitigabantur, & ægra ſine opio dormivit, quod antea nunquam factum erat.

Tertio die advertit chirurgus has fiſtulas jam minorem injectionis copiam recipere.

Decimo die ægra bene habuit, & omnia videbantur ſanari.

Decimo quarto die vix amplius binæ unciæ poterant injici.

Ægra in dorſo tenſiones, ad ſternum ardorem & in faucibus ſiccitatem conquerebatur.

Hinc ſuaſi, ut chirurgus ab injectio-

ne infuſi cicutæ abſtineret, & ſolum decoctum hordei cum melle roſaceo leniſſima manu injiceret.

Hoc facto, intra octiduum omnia ſanata ſunt, & fiſtulæ firmas egerunt cicatrices.

Hæc fœmina dein adhuc ſex ſeptimanis in noſocomio morata eſt, & nequaquam vidimus malum recrudeſcere.

CASUS DECIMUS SEPTIMUS.

Vir, cui ex quartana, ſubito ſuppreſſa, durities, unam ſpithamam longa, & ſemi ſpithamam lata, ex anteriore abdominis parte nata eſt, his ſolis pilulis, & interpoſitis quandoque purgantibus, ſpatio quatuor menſium in noſocomio integre curatus eſt.

Binos adhuc ſimiles caſus in meo noſocomio habui, quorum curatio his pilulis optime ſucceſſit. Imo

Imo eædem pilulæ ſcirrhum hepatis ſolverunt, & inde natum icterum fugarunt; verum copioſum ſerum lactis ſimul potabatur.

Dum autem poſt febres intermittentes lien inflatur, & ſubſtantia ejus ſpongioſa redditur, tunc ſimiles pilulæ ad curationem parum conferunt; neque alia medicamenta juvant.

CASUS DECIMUS OCTAVUS.

In viro quinquagenario, ex cataracta in ambobus oculis cæco, & in meo noſocomio ex acuta convaleſcente, pilulæ hæ tantum effecerunt, ut intra duos menſes non modo ſolus ambulare, ſed & objecta, & colores potuerit diſtinguere.

CA-

CASUS DECIMUS NONUS.

VIrgini, 22. ann., ex incipiente in utroque oculo cataracta, viſus adeo debilis factus eſt, ut jam citra ſummam adtentionem vix amplius ſola incedere potuerit.

Ex uſu autem harum pilularum intra binos & dimidium menſes cataractæ penitus diſpulſæ ſunt, & viſus adeo bonus rediit, ut jam fila per ſubtiliſſimarum acuum foramina ducat, & neat accuratiſſime.

Dominus *Leber* hanc Virginem ad *Illuſtriſſimum* VAN SWIETEN adduxit, ut *Ipſe* hiſtoriam audiret, & videret effectum.

CA-

CASUS VIGESIMUS.

Fœmina, 25. ann., ſtrumam ſcirrhoſam habuit, quæ non tantum anteriorem colli partem occupavit, ſed & in cavum pectoris penetravit, & reſpirationem fecit difficilem.

Uſu harum pilularum, ſpatio quatuor menſium ſtruma partim ſuppuratione, partim benigna reſolutione conſumta eſt, & reſpiratio reddebatur liberrima.

Simul ſanatum eſt profundum & malignum in femore ſiniſtro ulcus, quod hucusque omnium medicamentorum viribus repugnavit, & diligentiſſimum mei noſocomii chirurgum *Haffner*, ultra ſemi annum defatigavit.

Hæc ſunt experimenta, quæ ego integro cum ſucceſſu inſtitui; alia quidem plu-

plura poſſem recenſere, verum, quoniam ad finem perducta non ſunt, ea potius ſilentio prætereunda putavi.

Ne autem mea ſolummodo tentamina adducantur, & ne ego ſolus *Cicero* pro domo mea videar, alia quoque, a *Viris* in arte digniſſimis facta, paucis juvabit enarrare.

Erant tres ſorores, quarum binæ a glandulis colli tumidis & ſcirrhoſis ſuffocatæ ſunt, tertiam autem *Illuſtriſſ. noſtræ Facultatis Præſes Baro* VAN SWIETEN his pilulis ſervavit, reſtituit.

In ſimili caſu, ubi omnia fere artis auxilia fruſtra ſunt exhauſta, & ubi ipſa vis electrica ſine effectu fuit adhibita, *Perilluſtris* ac *celeberrimus Archiater* KESTLER ex uſu harum pilularum egregium quoque effectum habuit; & nullum un-

unquam malum ſymptoma obſervavit, longo licet tempore quotidie ægræ ſuæ triginta pilulas, quarum quælibet duorum granorum fuit, exhibuerit.

In noſocomio militari, hic Viennæ in Leopoldina ſito, erat miles, cui ex parotide dextra ſcirrhus tantæ molis excrevit, ut totam ejus lateris faciem ad oculum usque occuparit.

Scirrhus hic ſummo dolore, colore livido & ſubnigro, aliisque peſſimis ſignis tetrum cancrum minitabatur, & inde timendam tabem.

Doctiſſimus medicus caſtrenſis *Joannes Kollmann*, qui huic noſocomio præerat, meas pilulas tunc in uſum vocavit, & externe appoſuit fomentum ex cicuta.

Quo facto, non ſolummodo cancri minas brevi ſuppreſſit, ſed & tumorem ſcir-

rho-

hoſum fere totum intra aliquot ſeptimanas diſſipavit.

Bonus miles, exiguas ſchirrhi reliquias flocci faciens, jam non amplius in noſocomio morari voluit, unde cæteroquin ſaniſſimus adivit exercitum.

Nobiliſſima matrona occultum cancrum in ambabus mammis per tres annos celavit.

Tandem dolores facti ſunt nimium vehementes, hinc inde in mammis tubera livida prodierunt, quæ peſſimam cancri exulcerationem præſagiebant.

His commota Expertiſſimum hujus civitatis medicum practicum *Joſephum Pöck* advocavit, eique ſuum malum detexit; qui his viſis ſtatim concluſerat meas pilulas adhibere; quibus id effectum eſt, ut intra tres ſeptimanas non

tantum omnes dolores ceſſaverint, ſed & color ſubniger, & lividus diſparuerit, redieritque color naturalis.

Poſt aliquot dies tubera receſſerunt.

Seſqui menſis ſpatio mammarum durities in ſuperficie cepit molleſcere.

Poſt binos menſes magna duritiei portio in minores moleculas dividebatur, quæ dato purgante evanuerunt, & mammarum moles imminuta eſt.

Hæc matrona, viſo tam præclaro effectu, diligentiſſime & ſumma cum confidentia has pilulas aſſumſit; atque teſtata eſt, quod non tantum in mammis ſentiret levamen, ſed quod etiam a vomitu & cardialgia, qua antehac aliquoties de die vexabatur, ut & a doloribus rheumaticis, quibus frequenter fuit ſubjecta, ex uſu harum pilularum eſſet libera.

Opti-

Optimo in progreſſu hujus experimenti morbus acutus inflammatorius ſupervenit, qui lethalis fuit.

Sanguis, in morbo acuto aliquoties e vena miſſus, ſemper lardaceus, & valde denſus fuit; hinc non eſt, cur quidam timeant, has pilulas ſanguinem in putridum liquamen convertere.

Per plures ſeptimanas hæc matrona quotidie triginta pilulas aſſumſit, nec unquam quid mali inde conqueſta eſt.

Ferdinandus Leber, chirurgus noſocomii civici, qui non ſolum ob egregiam ſuam in chirurgia experientiam & dexteritatem, ſed & ob promptum erga pauperes æque ac divites officium ſummopere eſt laudandus, his pilulis multa quoque experimenta fecit.

Pertinaciſſimos ſcirrhos in diverſis corporis partibus reſolvit.

Cancros plurimos non modo in mammis ſed & in facie, ad oculos, naſum &c. emendavit, & quosdam integre curavit.

Omnes ſuos ægros ſub cura Illuſtriſſimo VAN SWIETEN oſtendit, ut *Is* certus eſſet de effectu.

Idem *Leber* in variis oculorum vitiis has pilulas bono cum effectu adhibuit, in malis autem inveteratis plerumque fruſtra fuit. Tentare tamen licet.

Nihilominus mecum obſervavit Dominus *Leber*, quod omnes ii, qui in cataracta, aut alia humorum in oculis inſpiſſatione his pilulis uſi ſunt, ſub uſu pejores non ſint facti, licet curam non receperint.

Hinc

Hinc ſimilibus malis hæ pilulæ ſaltem limites ponunt, & experientia docuit, quod tunc binæ, mane & veſperi ſumtæ, ſufficiant.

Effectus autem quandoque valde tardus eſt, & tertio quartove menſe primo fit ſenſibilis; hinc non illico eſt deſperandum, ſi intra paucas ſeptimanas ab his pilulis nil mutatur.

Dum hæc ſcribo, me accedit fœmina (30. aliquot ann.) quam doctiſſimus ac dexterrimus noſocomii ad S. *Marcum* chirurgus *Rechtberger* tribus abhinc menſibus ad me miſit.

Hæc ab aliquibus annis ſcirrhum in mamma ſiniſtra habuit, qui uſu diverſorum medicamentorum cepit vehementer dolere, & minitari cancrum.

Re bene conſiderata ſtatim ter de die exhibui tres pilulas.

Intra paucos dies ſedabantur dolores, ſcirrhus autem immutatus perſtitit.

Senſim pilularum doſin auxi, donec ægra octodecim per diem aſſumſit; hac ratione in undecimam ſeptimanam continuatum eſt; & tunc nullam adhuc mutationem in ſcirrho inveni.

Hinc ego de effectu dubitavi; ægra tamen contenta, quod dolores ſilerent, pilulis diligentiſſime uſa eſt.

Decima tertia ſeptimana ſcirrhus cepit emolliri, in partes dividi, & tam ſubito fundi, ut ſpatio decem dierum vix amplius $\frac{1}{12}$ ſuperſit, & quod ſuperſtes tangitur, molle eſt, & paſtaceum.

CA-

CAPUT III.

COROLLARIA.

Corollar. 1.) Ex his colligitur, e ſucco cicutæ, lento igne inſpiſato, parari remedium maxime innocuum, quod in omni temperamento, ætate, ſexu &c. ad ſatis magnam doſin poteſt exhiberi.

Corollar. 2.) Hoc remedium nullam corporis actionem, ſecretionem aut excretionem turbat.

Corollar. 3.) Agit modo inſenſibili, nec alvum, nec vomitum, nec urinam, nec ſudorem movet.

Corollar. 4.) Indurata & ſcirrhoſa in iis etiam caſibus reſolvit, ubi alia medicamenta, maxime penetrantia, nihil efficiunt.

Eſt igitur medicamentum ſumme reſolvens.

Corollar. 5.) Quæ non reſolvit, ea plerumque ad benignam ſuppurationem redigit.

Corollar. 6.) Cancro ponit limites.

Corollar. 7.) Acre cancroſum emendat, fœtorem diſpellit.

Corollar. 8.) Ichorem cancroſum in bonum pus convertit.

Corollar. 9.) Sedat dolores.

Corollar. 10.) Cancrum curat.

Corollar. 11.) Ulcera alias inſanabilia ſanat.

Corollar. 12.) Fiſtulas & ſinus, ad omnia alia remedia rebelles, claudit, conſolidat.

Corollar. 13.) Tumores ædematoſos uſu externo diſſipat.

Co-

Corollar. 14.) Viſum, cataracta nondum inveterata, demtum quandoque reſtituit.

Corollar. 15.) Incipientes cataractas aut ſolvit, aut earum progreſſum ſaltem impedit.

MONITA

Uſus docuit:

1mo. Fœminas, quæ ſcirrho aut cancro in mammis laborant, omne manuum exercitium, & celeriorem corporis motum debere evitare.

2do. Aërem tamen ruſticanum, & leniorem in illo motum curam accelerare.

3^tio. Nocere iram, triſtitiam, & ſubitum terrorem.

4to. Nocere acida, vinoſa, auſtera, & farinacea, cruda, non fermentata.

5$^{to.}$ Nocere in ſcirrho inveterato, & cancro omnem adtritum, frictionem, & preſſionem.

Hinc duræ & anguſtæ thoraculæ, & aſpera induſia ſunt vitanda.

6$^{to.}$ Nocere violentam tuſſim: etenim ea cancrum excitat, aut reddit pejorem, producit hæmorrhogias, vires debilitat, & hac ratione curam retardat, & fere impoſſibilem facit.

Fœminæ, quæ difficilem habent reſpirationem, & anhelant, atque inter tuſſiendum in cancroſa aut ſcirrhoſa mamma acutiſſimos dolores ſentiunt, mammamque quaſi chorda violentiſſime conſtringi & tuſſi intra pectus trahi putant, plerumque habent pulmones ſcirrhoſos, & ea in parte cum pleura firmiſſime concretos.

Hinc

Hinc cura difficilior & fere impoſſibilis. Experientia didici has pilulas phthiſicis nullo modo obeſſe, nec impedire ſputa, ſed ea potius promovere.

QUAESTIONES

In multis caſibus ſolum ſuccum cicutæ in pilulas redactum hucuſque tentavi, ut hoc modo accurate experirer, quid hic ſolus & ſimplex poſſet præſtare.

Verum quandoque vidi effectum eſſe celerem, quandoque admodum tardum: unde quæritur an in tarda hujus medicamenti actione non poſſit externis remediis effectus diverſa ratione accelerari?

Quæſtio 1ma. An non conveniret aliquoties per diem ad partem affectam calidos vapores decocti cicutæ adplicare?

Quæ-

Quæſtio 2da. An fors eſſet utilius, ſi cataplaſma ex cicuta paratum læſis partibus continuo applicaretur?

Plura experimenta demonſtrarunt ſimile fomentum in his circumſtantiis valde utile eſſe.

Sunt tamen ægri, qui hoc nudæ cuti applicatum ferre non poſſunt, hinc:

Quæſtio 3^tia. An non præſtaret horum ægrorum cutim emplaſtro diapompholygos tegere, & tectam tali cataplaſmate fovere?

Quæſtio 4ta. An, dum ſcirrhum adhuc irritare licet, non prodeſſet, ſi emplaſtrum de cicuta, de ladano, aut de galbano apponeretur?

Quæſtio 5ta. An non requiritur, ut ſub uſu pilularum ægris, quorum vires id ferre videntur, ſæpius detur purgans?

etenim

etenim materies ſoluta, nulla ſenſibili evacuatione, educitur.

Tentamina, circa hanc quæſtionem in aliquibus ægris facta, ſimile quid ſuadere videntur; interim tamen neceſſitas id non poſtulat.

Quæſtio 6[ta.] Si caſus obvenirent, in quibus acre cancroſum admodum profundas egit radices, omneſque humores corrupit, & ſolida adeo debilitavit, ut hæ pilulæ ſolæ haud ſufficerent; an tunc non opporteret corticem peruvianum his jungere? ut hac ratione ex utriusque virtute pararetur medicamentum, quod omni indicationi faceret ſatis.

Neceſſe eſt igitur ut quivis medicus ſymptomatibus ſupervenientibus ſingulari ſua induſtria & judicio obveniat.

His

His præmiſſis, jam omnes & ſingulos medicos oro, ut hoc extractum, quacunque data occaſione, tentent & adhibeant; ſed obſecro ſimul, ut omne præjudicium omneque invidiarum genus deponant: etenim cogitent ſimilia ſalutem proximi adtinere.

Si ex uſu, quid ſiniſtri experiantur, inquirant ſedulo, an id ex nimia mali vehementia? an ex errore, ab ægro aut adſtantibus commiſſo? an ex ipſo medicamento proficiſcatur? Nec ilico ſine omni judicio & diſquiſitione remedium, tanquam nocivum aut iners, condemnent; ſi vero noverint meliora, ea, non vellem, in favorem hujus remedii, negligerent.